

EDİRNE'DE KARŞILAŞMALAR

13 MAYIS MAY 2018
15 EYLÜL SEPTEMBER 2018

BÜYÜK EDİRNE SİNAGOGU VAKIF SANAT KÜLTÜR EVİ

THE GRAND SYNAGOGUE OF EDİRNE CULTURE & ART CENTER OF THE FOUNDATION

SALI - PAZAR: 09:00-17:00 TUESDAY - SUNDAY

  #Edirnedekarsilasmalar

Dokumuş güneş bir tül, yüzyıllardır, binyıllardır Edirne'de. Dokumuş dokumasına da, dokunun en içine gömmüş kadınlarını. Müslüman'ı,

Bulgar'ı, Yahudi'si, Ermeni'si, Rum'u,

İtalyan'ı... Zamanına göre öncü olmuşlar

kimileri.. Öğretmen olmuşlar, hemşire olmuşlar, giderek doktor, avukat

olmuşlar. Parçası oldukları toplumu yaratabilmek adına ya da ailelerini

geçindirmek adına çıkmışlar evlerinden, çalışmışlar, savaşmışlar, savaşa

gidememişlerse savaşan askerimize bakmışlar, kıyafet dikmişler, kendi

çocuklarını yetiştirmişler, esnafa karışmışlar şartlar el verdiğiğinde... Giyimleri

kuşamları, sabah kahve masalarında sohbetleri, şarkıları, sanatları ile öne

çıkanlar olmuş. Ama tarih, nankör tarih, yazmamış çoğunu altın kaplı

defterine. Büyük kısmı, anılarında kalmış yeni neslin, oradan da tarihin

karanlık mağarasında yok olmaya nazır. Bazen anıların derlendiği kitap

sayfalarında yer almışlar, kimi gazetelere haber olmuş, madalyalar kazanmış,

ödülleri almış. Madalyalar dahi unutulmaya yüz tutmuş, arşiv dehlizlerinde...

*Mavi, kızıl, pembe, mor
Renkler girmiş iç içe
Güneş bir tül dokuyor
Ve örtüyor Meriç'e...*

Prof. Suat Vural

Dokumuş güneş bir tül, yüz yıllardır, bin yıllardır Edirne'de... Dokunun en içine gömmüş kadınlarını... İşte o kadınların bir kısmı aralayıp da tülleri, çıkıp bakıverdiler etraflarına, karşılaştılar birbirleriyle Edirne'nin Büyük Sinagogu'nda...

Bir tarafta Lady Montagu, diğer yanda Dr. Saadet Ablâ...

Bir tarafta Madam Demitriadis, diğer yanda Madam Gueron ve Rayegan

Hanım... Gelin Hanım ve Kara Fatma... ve daha niceleri...

Bir kısmını biz davet ettik duvarlarına kültür merkezimizin, diğerlerini siz hatırlayın yüreklerinizde.

DALİA MAYA

Edirne panoraması, 1871
Fotoğraf: Dimitri Michailides arşivi

MÖ 3000 - MÖ 4000

Edirne'ye 10 km. uzaklıkta Avarız Köyü yolu ile Tunca arasında (Çardakaltı mevkiinde) ilk kültür buluntuları

MÖ. 4. YY

Edirne'nin Makedonyalılara, sonra Roma İmparatorluğuna ve MS 395'te Roma'nın parçalanması ile Doğu Roma (Bizans)ya geçişi.

914-1078

Edirne'nin Bizans, Bulgar Türkleri, Bizans arasında el değiştirmesi

1361 (Temmuz)

Hacı İl Bey ve Evranos Bey emrindeki Türk ordusu tarafından Bizans'tan alınarak fethedilmesi.

1569 - 1575

Selimiye Camii'nin II. Selim tarafından yaptırılması. Mimar Sinan 80 yaşında yaptığı bu camii'yi "ustalık eserim" diye tanımlamıştır.

1745

Yangın
60 mahalle kül oldu.

1751

Yangın

1687-1691

II. Süleyman'ın Edirne'de ikamet

MÖ 3200 - 375

Trak kabilelerinden Betlegerriler ve ardından Odrisler'in bölgede yerleşimi

586

Avar Türkleri'nin kuşatması (başarısız)

1050 ve 1078

Peçenek Türkleri kuşatması

1361-1453

Osmanlı Devletinin başşehri

1648-1687

IV. Mehmet'in Edirne'de ikamet

1695-1703

II. Ahmed'in oğlu İkinci Mustafa'nın Edirne'de ikamet. Bu devirde İstanbul bir kaymakam (Başbakan vekili) tarafından yönetiliyor, devlet Edirne'den idare ediliyordu. Edirne, Osmanlı devrinde merkezi Sofya'da bulunan Rumeli Beylerbeyliğine (Eyaletine) bağlı bir vilayetti. 1700 senesinde, Edirne 350 bin nüfusu ile dünyanın en büyük birkaç şehriden biriydi.

Yangın sonrası,
B. Vafiades koleksiyonu

1829
Ruslar'ın Edirne'yi birkaç aylık işgali

1905
"Büyük Yangın"

26 Mart 1913
Balkan Harbi'nde Şükrü Paşa'nın kahramanca savunmasına rağmen, açlık sebebiyle, Edirne'nin Bulgarlara teslim olması.

Edirne'nin Bulgar işgali döneminde Ayşekadın Camii yanındaki Türk kahvesi, Natali Avazyan arşivi

1923 Edirne Tren İstasyonu, Natali Avazyan arşivi

Temmuz 1920
Kasım 1922
Yunan Ordusu'nun Edirne işgali

24 Temmuz 1923
Lozan Antlaşması ile Edirne'nin Türkiye sınırları içine alınması

20 Ocak 1878
Rusların Edirne'yi ikinci işgali. 13 ay kalıp şehri tahrip etmişlerdir.

1899 yılında postaya verilmiş bir Edirne kartpostalı, Natali Avazyan arşivi

1906
Su terazisi açılış töreni

1906, Natali Avazyan arşivi

22 Temmuz 1913
Türk Ordusu'nun Edirne'yi geri alması.

24 Kasım 1922
Edirne'nin kurtuluşu

Mimar Sinan, Sultan Orhan, Sultan Alparslan, Fevzi Çakmak, İsmet İnönü ve Atatürk, Edirne'nin kurtuluşunu kutluyor, Murad Çobanoğlu dijital arşivi

Edirne'den İngiltere'ye Lady Mary Worthley Montagu

Soylu bir ailenin kızı olarak dünyaya gelmiş, iyi bir eğitim almıştı. Çocukluk yıllarında şiir yazmaya başlamıştı. Eşi, Edward Montagu'nün, 1716 İngiltere tarafından İstanbul'a elçi olarak atanmasıyla geldiği Osmanlı topraklarındaki izlenimlerini en ince ayrıntılarıyla anlatan mektuplar yazdı.

İngiltere'ye döndükten sonra hikayeler ve makaleler kaleme aldı, diğer soylularla açık tartışmalar yaptı. Bazı görüşlerinden dolayı feminizmin ilk temsilcilerinden sayılan Lady Montagu 1738 yılında Venedikli Kont Algarotti'ye aşık olunca eşini ve çocuklarını terk ederek İtalya'ya gitti.

Mektupları, ölümünden sonra bir araya getirilerek kitap halinde yayınlandı. Turkish Embassy Letters adı altında halen basılmakta olan bu kitapta yer alan mektuplarından Edirne'den gönderdiği birinde, kentte yaygın bir şekilde kullanılan ancak Avrupa'nın henüz keşfetmediği için bir çok ölüme sebep veren çiçek hastalığının aşısına dair yazmıştı.

1 Nisan 1717'de Sarah Chiswell'e Edirne'den yazdığı mektupta, çiçek aşısını şu şekilde tanıtmıştır:

"Bizde çok ölümcül ve o kadar da sık rastlanan çiçek hastalığı burada aşının bulunmasıyla etkisiz hale getirilmiştir. Bu operasyonda uzmanlaşmış bir grup ihtiyar kadın bulunmaktadır. Sonbahar mevsiminin Eylül ayında, büyük sıcaklar azaldığı zaman, herkes birbirine çiçeğe yakalanmak üzere kimin hazırlandığını sormaktadır. Bu amaçla, bir araya gelmektedirler. Toplandıkları zaman (genellikle on beş, on altı kişi) ihtiyar kadın, içinde en iyi çiçek hastalığı yapan madde bulunan bir ceviz kabuğuyla gelir. Hangi damarın seçildiğini sorar. Kendisine gösterilen damara kocaman bir iğneyi sokar, iğnenin ucunda durabilen zehiri içeriye akıtır ve küçük yarayı boş bir ceviz kabuğuyla pansuman eder. Bu şekilde dört beş damara iğne yapar... Çocuklar ve sabırlı gençler günün geri kalan kısmında birlikte oyun oynamakta ve sekizinci güne kadar çok sağlıklı kalmaktadırlar. Sekizinci gün ateşlenip iki ya da pek ender olarak üç gün süreyle yatağa düşmektedirler..."

Aşığı kendi çocuğunda dahi denemekten çekinmeyen Lady Montagu İngiltere'de büyük tartışmalara neden olmakla birlikte çiçek aşısının uygulanmasını sağlamıştır.

Lady Mary'nin 1717 yılında Türkiye'den yazdığı ve bugüne orijinali kalan tek mektup

Foto: Bernard Quarittch Ltd.

Madam Demitriadis

1873 Yılında Fransızca bilmeyen ve tiğ işi öğreten iki Rum kadın, Edirne'deki Alliance Israélite Universelle Kız Okulu'nu yönetir. 1875 yılında Madam Demitriadis, kız okulunun müdürlüğüne atanır.

İki yıl bu görevi sürdürdükten sonra, 1910 yılındaki emekliliğine kadar dikiş dersleri öğretmenliği ve iki kreşin işletmesi dahil farklı görevler üstlenir.

A. I. U. Ecole de filles — Bal d'enfants — Mars 1912 Andrinople

Alliance Israélite Universelle
Kız Okulu, Çocuk Balosu
Mart 1912, Edirne

70 Yıllık Edirne Alliance Okulları Tarihinde

Osmanlı'dan Şefkat Madalyası Alan Tek Eğitimci Sara Ungar

Nişanın üzerinde II. Abdülhamid'in "el-gazi" unvanlı tuğrası, 1295 (1878) tarihi ve yeşil çember üzerinde "İnsaniyet – Muavenet – Hamiyet" sözcükleri yer almaktaydı.

1849 Almanya doğumlu olmasına rağmen Macar kökenli idi. 1882 yılında Alliance Israélite Universelle Edirne Kız Okuluna yıllık 2000 Fransız Frangı maaşla yönetici olarak girmişti. Bu rakam Edirne okul müdürlerine kadın erkek fark etmeksizin ödenen en yüksek başlangıç maaşıydı.

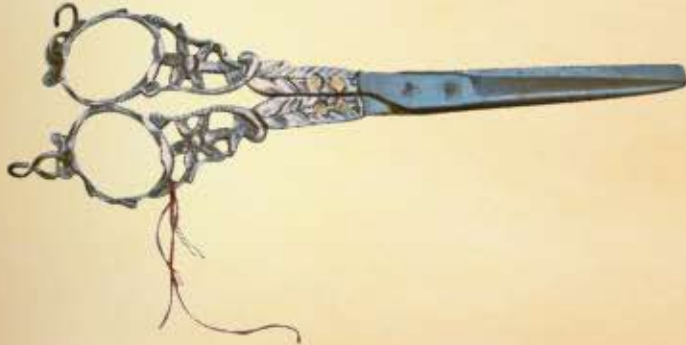
Ungar, 1890-1910 yılları arasında 20 yıl boyunca üstün başarı ile yöneteceği AIU Kız okulunda özellikle fakir öğrencilere destek olmakta, onların daha başarılı olabilmeleri için gerekli önlemleri almaktaydı. Kız okulunda, başarı ile sürdüreceği "ev idaresi" seçmeli derslerini başlatmıştı.

Emekli olduktan kısa bir süre sonra, 1911 yılında 63 yaşında vefat eden Sara Ungar 22 Nisan 1900 tarihli irade ile **Osmanlı "Şefkat" Madalyası** ile onurlandırılmıştı.

Alliance Israélite Universelle Öğrencileri Yaralı Askerlere Kıyafet Dikiyor

Balkan Savaşının en yoğun olduğu dönemde Madam Alice Gueron Edirne Alliance Kız Okulu Müdürü idi.

Okul genel merkezine yazması gereken raporları savaş nedeniyle iletişimin kesilmesi sonucunda yollayamayınca bir günlük tutar. '30 Ekim 1912 – 26 Mart 1913 Edirne Kuşatması Günlüğü' olarak yayınlanacak bu günlüğünde savaşın acılarını, duygularını, yokluklarını, korkularını yansıttığı gibi okul öğrencileri ile 17 makinelik bir işlik kurduklarını da anlatır. Bu işliklerde yaralı askerler için giysiler üretirler, reçeller imal ederler...

Madam Geron'un Valiye Yazdığı Mektup

Ekselansları,

İzniniz olursa size, sevgili yaralılarımızla paylaşmak üzere onlara olan borcumuz karşılığında bu zayıf ikramımızı sunmak isteriz. Bu bağışlar bir Kaç Musevi ailesinin bağışıdır. Daha fazlasını sunabilmek için daha zengin olmayı isterlerdi. Bize ayrıca size teslim ettiğimiz bir parça tuval bezi de bağışladılar. Bu bezden bize belirtebileceğiniz eşyaları dikiyoruz. Okulumuzda kurduğumuz 17 makinelik atölyemizde hasta askerlerimiz için kıyafet dikiyoruz. Öğrencilerimiz ve öğretmenlerimiz tüm zamanlarını tüm kalpleri ile bu işe vakfetmekten mutlular. Çalışmamızdan istifade edin ve daha fazlasını isteyin, yararlı olma mutluluğunu ve onurunu bize verin.

Burada bunları size yazarken uzaktan top tüfek atışları duyuluyor, yüreklerimiz akan kana ağlıyor, yine de geleceğe korkusuzca bakıyoruz. Çünkü ülkemiz birleşmiş tüm düşmanlarına karşı asilce kafa tutuyor.

Zaferin şarkısını neşeyle söylemeyi beklerken, saygıdeğer hislerimizi ifa etmemize izin verin."

A. Gueron ve R. Avigdor

Valinin Teşekkür Cevabı

Hanımlar,

11 Kuryesi ile gelen mektubunuzu keyifle aldım.

Sevgili yaralı askerlerimizin yararına böyle bağlılıkla çabalamanıza nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum.

Büyük bir teşekkürle Yahudi ailelerin topladıkları malzemeyi teslim aldım ve ivedilikle ilgili Komiteye ilettim.

Bu yiğit hanımlara, gerçek Osmanlı vatanseverlerine yaraşır böylesi cömert fedakarlıkları için şükran duygularımı, mümkünse iletmenizi rica ederim.

Kısa bir süre içinde, Komisyonun adına, okulunuzda mevcut makinelerde dikmenizi rica edeceğim sabahlıkları ve kısa kıyafetleri ileteceğim.

Bu insanlık girişiminiz için derin teşekkürlerimi yenilerken, saygılarımı kabul etmenizi rica ederim.

Edirne Genel Valisi, İmza: Halil

Alliance Israélite Universelle Edirne'de Görev Yapan Öğretmenlerinden...

Baş Rahibe Manastırın Kapılarını Açlara Açıyor

En fakirler açlıktan ölmekteyken, 12 Şubat 1913'te Avusturya Konsülü M. Hertsfeld'in iyilikseverliği sayesinde, Baş Rahibe, Sainte-Marie-de-Lourdes'a adanmış Agram Rahibeleri Manastırı'nın kapılarını sığınmacılara açar.

17 Mart 1912 Avusturya Konsolosu M. Herzfeld, heyetiyle bombardımanda isabet almış Agram rahibelerinin konuk yatakhanelerini ziyaret ederken...

Hripsimyan Kız Okulu Öğrencileri

1890'larda yıllık 110-155 öğrencisi olan Hrimpsimyan Kız Okulu'nun bayan öğretmenleri arasında Piroz, Tabır, Bırandonyan, Zadikyan, Sirpohi, Favoryan, Sanatik, Tenararat, Kejasek, Virkine, Lihomian, Holiyane, Nakdar, Haliya, Kehasak ve Virkiye Hanım'ın isimleri sayılmakta. Hadika-i Sibyan ana okulunda ise Sirveret, Virkine, Satene ve Aovani hanımlar görev yapmaktadırlar.

Fotoğraf: Vartanian Koleksiyonu

Kızlara Mahsus Edirne Rüşdiye Mektebi Öğretmeni Zübeyde Hanım

Rüşdiyenin varlığına dair ilk kayıtların bulunduğu 1883 yılı Salnamesi'ne göre 15 kız öğrencinin öğretmeni Zübeyde Hanım'dır. 4 sene eğitim veren kız rüşdiyesinde beşeri ve dini derslerin yanı sıra dikiş ve piyano eğitimi de ders programında bulunuyordu.

İlk Yunan Feminist Hareketin Öncüsü, Eğitimci Kallirroï Siganu-Parren

Kallirroï Paren olarak da tanınan Kallirroï Siganu, 1876 yılında Edirne Birinci Kız Okulu'nun (kuruluşu 1841) müdürlüğünü üstlenerek okulu Avrupa standartlarına göre düzenlemiştir. Birinci Kız Okulu müdürlüğünün ardından Atina'daki çeşitli feminist hareketlerin başladığı yer olan Edirne'deki Zapyon Kız Okulu'nda ders vermiştir. 1890 yılında Atina'da, okuma yazma bilmeyen ve muhtaç durumdaki kadınlar için Pazar

Okulu'nu kurmuştur. Kallirroï Siganu-Parren üç alanda ilkleri gerçekleştirmiştir: 'İlk Yunan kadın gazeteci ve özellikle 8 Mart 1887 tarihinde Kadınlar Gazetesi'nin ilk sayısını yayınlayan kişi' olan Parren, aynı zamanda '1911 yılında Yunan Kadınlar Lisesi'nin kurucularından biri' olmuştur. 'İlk Yunan feminist' olarak anılmaktadır.

Sadiye Zorlutuna

Edirne Müftüsü Osman Hilmi Bey'in kızı Sadiye Zorlutuna Edirne'nin ilk kadın öğretmenlerindendir. 53 yıl öğretmenlik yapmıştır. 1931 yılında evlendiği Salih Zorlutuna ve eltisi Nusret Halide Zorlutuna ile 1952 yılında Selimiye Çocuk kütüphanesinin kurucusudur.

Foto: Enver Şengül

Cumhuriyetin ilk Coğrafya hocası Rayegan Köyatası

Edirne'nin efsane coğrafya öğretmenidir. İstanbul Üniversitesi Coğrafya bölümü mezunudur. At sırtında Edirne köylerini dolaşır, Latin Alfabesinin öğretilmesinde öncü olan ve Mustafa Kemal Atatürk tarafından "ben Türklerin Atası oldum,

sen de burada köylerin Atası olmuşsun" diyerek soyadını Köyatası olarak değiştirdiği İstiklal Savaşı Gazisi, Türkiye'nin ilk öğretmenlerinden Edirne'de başöğretmen Sait Köyatası'nın kızıdır. Edirne'de her aileden en az iki kuşağın öğretmenidir.

Atatürk'ün Yurt Dışına Eğitime Yolladığı Şapka Öğretmeni Şükufe ve Moda Öğretmeni Mediha

Edirne Kız Enstitüsü Sırrı Doğan Demirer İlkokul 1. sınıfta iken faaliyete geçer. Sırrı Doğan Demirer'in annesinin yakın arkadaşı Hayriye Onan Hanım'ın müdürlük yaptığı bu enstitüde şapka öğretmeni Şükufe Hanım ve moda öğretmeni Mediha Hanım da eğitim veriyordu. Onlar, Atatürk'ün, eğitim almaları için yurtdışına gönderdiği gençlerdendi. Şükufe Hanım eğitimini İtalya'da, Mediha Hanım ise Fransa'da almıştı.

Sırrı Doğan Demirer 1938 baharında öğretmenlerle birlikte kırdan. Şapka öğretmeni Şükufe (soldan 2.) moda öğretmeni Mediha (soldan 3.) ve ilkököl öğretmeni olan amca kızı Hamdiye Demirer (soldan 5.)

Savaş Alanlarında Bir Kahraman Kara Fatma (Fatma Seher)

1. Balkan Savaşında eşi Derviş Erden'le Edirne'de Yanık Kışla'da bulunmuş, 1. Dünya Savaşında da 9-10 kadınla birlikte Kafkas Cephesinde savaşmıştır. Mondros Mütarekesinden

sonra Üsküdar, Bolu, Ankara üzerinden Sivas ve Erzurum'a gitmiş, Gazi Mustafa Kemal'den görevlendirilmeyi talep etmiştir.

1923'te bir mülakatta ve anılarında diğer 43 kadın silah arkadaşıyla şark vilayetlerindeki görevlerini ve Atatürk ile nasıl görüşebildiğini anlatmaktadır. Atatürk'ün "bütün kadınlar senin gibi olsaydı Kara Fatma" demesiyle artık Kara Fatma savaş alanlarından eksik olmayacaktı...

Ata'nın emriyle göreve başlayan Kara Fatma, kendi çetesini kurmuştur. Müfrezesinde 43 kadın ve 700 erkeğin olduğunu söyleyen Kara Fatma, şehitler de vermesine rağmen, 1. İnönü, 2. İnönü Savaşlarına, Baş Komutanlık Meydan Muharebesine katılmış; bir çok cephede savaşa girmiştir.

Başarılarından dolayı üsteğmenlik, harp nişanı ve istiklal madalyası ile onurlandırılmıştır.

Fotoğraf: Tarih Vakfı Arşivi

"Vatanın büyük kurtarıcısı Ebedi Şefin layık olmadığım büyük iltifatı beni son derece sevindirmişti. Esasen bütün emel ve arzum yapmış olduğum hizmetten hiç bir menfaat beklemememdir. Bu itibarla taltif edilmiş olduğum rütbenin mukabilinde verilecek maaşımı Kızılay'a terk etmekle son vatani vazifemi yaptım."

Kara Fatma, 1944 yılında yayınlanan Hatıralarından

T.C. BAŞBAKANLIK CUMHURİYET ARŞIVI T.C.

BAŞ VEKALET YÜKSEK MAKAMINA.

İhtilâftır.

SAYIN VEKİLİMİZ vatan ve istiklalimizi düşman Eseretinden kurtarmak. Müdafaaı uğrunda uhdeye tevdi edilen vatani vazifemi Fahri olarak. Mücadelemizin son gunüne kadar düşmanla karşılaşarak ifa Ettim ve Milli Orduda Sepkat Eten Hizmetlerinden dolayı istiklal medalyesiyle. Taktik Bilinmiş Kara Fatmayın.

20/eneledenberi 6/ yetin Terzümula sefaletle mücadele Etmedeyim. Bu sefil yavruların bir günlük işlerini Temin Edecek İhtidare Hayis değilim, bunaragmen bugünkü geçin şartlarda sefaletine bir kat daha zengin kusurunda olduğumda Ayrıca Arz Ederim.

o günü istiklal mücadelesinde Hizmetleri Sepkat Eten benim gibi mücahidin senelerdenberi bugüni sefalet mağduriyetine ne Adaletimize venede yüksek vidadlarımızın Etenü rize göstermeyeceğine istinat Egerik

sefaletine nehayet verilmesi hususunda dileklerim selahiyetdar vekâletimize ve yüksek şahsiyetimize bildirirsekden başka iltisap Edecek istinat kâhan yoktur.

Ele olmazsa ben ve benim gibi Hizmetleri Sepkat Eten mücahitler Hakkında Hıdemati vataniye kanunundan şimdiye kadar müstefit olan Emsallerin gibi benimde onlar neyanında müstefit olman için ne lazım sa ve negibi yardımlara layıkım bu istiklakki Teyin Edecek selahiyet dar. Ancak yüksek şahsiyetinizdir bunaragmen Hakkında ıoab Eten emelenin ifaz için Alakadarlara Emir ve bildiririzmi Ebedi saygılarınıza dileyerek yüksek ıparızın mütecciz.

A

İmza paça gül hane sokak.NQ/12/
Mücahit Kara Fatma savagın.

030 10 1943/349 20

BASINCI ETİBİRAT
Tarih Numari
26.6.1943/572527

Umut Can Ciğercioğlu Başbakanlık arşivinden

Gelin Hanım

Asıl adı Makbule olan Gelin Hanım 1875 yılında Manisa'da doğdu. Yetiştirme çağında güzelliği ile dikkat çekince rızası olmadan Manisa beylerinden birinin oğlu tarafından kaçırılmak istendiğinden ailece gizlice Edirne'ye göç eder. 1896 yılında Edirne beylerinden Halis Efendi'nin oğlu Alaaddin Bey ile görkemli bir düğün ile evlenir. 40 gün süren evlenme töreninden sonra kayınpederi Halis Efendi Makbule Hanım'a 'Gelin Hanım' diye hitap eder.

Halis Efendi'nin Fatih Sultan Mehmet tarafından verilen tımar hakkı dolayısı ile köylerde çok geniş arazileri vardı. Gelin Hanım eşinin ölümünden sonra bu araziler ile yakından ilgilenmiştir.

Savaş yıllarında Yunanlılar, Gelin Hanım'ın yaşadığı konağı toplanma yeri olarak seçip misafirlerini ağırıyor yemekli toplantılar yapıyorlardı.

Medrese Alibey Mahallesindeki 18 odalı bu konakta Gelin

Hanım bir taraftan Yunan subaylarına hizmet verirken bir taraftan da Kurtuluş Savaşı mücadelesinde yer alan Çolak Sabri ve arkadaşlarını konağın mahzeninde saklayarak yapılan konuşmaları dinletiyor alınan kararları ve konuşma bilgilerini teşkilata aktarılmasına yardımcı oluyordu.

İttihat Ve Terakki'de Bir Kadın **Emine Semiye**

(1864-1944)

Emine Semiye Hanım, kadın hareketinin öncü isimlerinden dönemin ilk kadın gazetecisi, politikaya el atan ilk kadını, dergi sahibi, roman yazarı ve öğretmeni... İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin en faal elemanlarından. Tarihçi Cevdet Paşa'nın kızı, Fatma Aliye Hanım'ın kız kardeşi. 1868'de İstanbul'da doğar, batı kültürüyle büyür. Tahsilini Fransa ve Belçika'da sosyoloji ve psikoloji eğitimi ile pekiştirir.

İlk evliliğini Kazaskerzade Mustafa Bey ile yapar. Bu evlilik fazla sürmez. Emine Semiye Hanım ikinci evliliğini Reşit Paşa ile yapar ve oğlu Cevdet dünyaya gelir. Balkan Harbi sırasında Şişli Etfal Hastanesinde gönüllü hemşirelik yapmış olan Emine Semiye, eşinin Edirne Valiliği sırasında İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne üye olmuş, gizli de olsa politikaya atılmıştı. Bu faaliyetleri ortaya çıkınca tevkif edileceğini öğrenir ve Paris'e kaçar. Bu olay Reşit Paşa ile Emine Semiye Hanım'ın ayrılmasına neden olur. Emine Semiye Hanım uzun yıllar yaşamını Paris'te sürdürür. Yurda dönünce öğretmenlik yapar, kendini hayır işlerine adar. 1944'te vefat eder.

Edirne'de kurduğu Hizmet-i Nisvan Cemiyeti

Başkan Emine Semiye

Yöneticileri

- Faziletli Hâkim Beyefendi'nin Haremi Hanımefendi
- Meclis-i İrade-i Vilayet; arasında, Salih Beyefendinin Haremi Hanımefendi
- Ferik Akil Paşa'nın Gelini Hanımefendi
- İstihkâm Binbaşısı Hacı Arif Efendinin Haremi Hanımefendi
- Muallime Dilber Hanım
- Madam Tatusyan
- Madam Menzilciyen
- Madam Mitiryani
- Madam Sapat Algovadis
- Madam Altun Almaz
- Madam Kare Biberi
- Madam Fındıklıyan.

Edirne Sinagogu'nda

Emine Semiye'nin Edirne'deki dernek faaliyetinden yıllar sonra Cumhuriyet'in ilanının ardından Edirne Yahudileri ile bir araya geldiği kaydedilmiştir. Buna göre Balkan Savaşı sırasında, Bulgarların Edirne'yi işgali sırasında saldırıya uğrayan Edirne Yahudileri şehrin savunmasına katılmışlardır. Şehrin yeniden Osmanlı hakimiyetine geçmesi sebebiyle, Cumhuriyet'in ilanından sonra Edirne Valisi Şakir Bey, Emine Semiye Hanım ve maiyetindekilerle birlikte Edirne Yahudilerinin Edirne Sinagogu'nda düzenledikleri törene gitmiş ve Yahudilerin sadakati ile Kurtuluş Savaşındaki mücadeleye katkılarını öven bir konuşma yapmıştır.

Edirne'nin Kadın Milletvekilleri

Kadınların ilk kez oy kullandığı TBMM V.s Dönem seçimleri 8 Şubat 1935'te yapıldı ve kadın milletvekilleri ilk kez meclise girdi.

Dr. Fatma Memik

Fatma Memik, 1903'te Safranbolu'da doğdu. İlköğrenimine Safranbolu'da başlayan Memik sekiz yaşında İstanbul'a geldi. Burada Beyazıt İnas Numune Mektebi ile Bezm-i Alem Valide Sultan Mektebinde okuduktan sonra tıbbiyeye girdi. Tıbbiyeden 1929'da birincilikle mezun oldu ve Gureba Hastanesinde çalıştı. Dahiliye uzmanı olan Memik seçilmeden önce Gureba Hastanesi Poliklinik Şefi idi.

(1903 - 1991)

Fatma Memik (ortada), 1934

(1889-1963)

Sabiha Görkey

Kandilli Rasathanesi'nden Patin Hoca'nın en gözde öğrencilerinden biri olan Sabiha, Darülfünundan mezun olan ilk 5 kız öğrenciden biridir. Kendisi 30 yıl boyunca yurdun çeşitli yörelerinde matematik eğitimi vermiş, Edirne'de ise Kız Öğretmen Okulu'nda hem öğretmenlik hem müdürlük yapmıştır.

(1930 -)

Türkan Turgut Arıkan

Gazetecilik

Yüksekokulu'ndan sonra,

İşletme okumuş Amerika'da master yapmış ve İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde doktora yapmıştır. Öğretim Görevlilikleri, yazarlık, Vatandaş Partisi kurucu üyesi, TBMM XVII. Dönem Edirne Milletvekilliği yapmıştır.

Yayınlanmış 8 kitabı, bilimsel makaleleri, araştırma ve bildirileri, makaleleri, işletme alanında 4 kitap çevirisi vardır ve sonradan merak sardığı resim çalışmaları ile çeşitli sergiler açmıştır.

Türkan Seçkin

Beyoğlu Kız Lisesi ve Bolu Öğretmen Okulu'ndan mezun olmuş öğretmenlik ve okul işletmeciliği yapmıştır. Öğretmenler Derneği, Okul Aile birlikleri ve Çocuk Esirgeme Kurumu Yönetim kurullarında görev almıştır. Edirne'nin Fatma Şakir Memik'ten sonra TBMM'ne seçilen ikinci kadın milletvekilidir. 1965 yılında Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) milletvekili olarak TBMM'ye seçilen ve Edirne'nin ön seçimle meclise giren ilk milletvekilidir.

(1926-2017)

Ümran Akkan

DYP'den XX. Dönem Edirne Milletvekili olan Ümran Akkan ithalat ve ihracat alanında ev tipi ihracatta çeşitli ödüller almış, iş hayatının yanı sıra çeşitli sosyal kuruluşlarda ve sportif oluşumlarda da etkin olmuş, yönetim kurulu üyesi ve başkanlık yapmıştır. Ümran Akkan 2004 yılında Edirne Belediye Başkanlığı'na aday olmuştur.

(1952 -)

Yunan Siyasetinde Edirneli Bir Kadın Avra Teodoropulu

Yunan kadınların siyasi özgürlüğü için örgütlü mücadele ilk olarak 1920 yılında, kadınların oy hakları alanında çalışan büyük bir uluslararası kuruluş olan International Woman Suffrage Alliance bünyesinde Kadın Hakları Derneği'nin faaliyete geçmesiyle başlamıştır. Derneğin başkanlığını Maria Negreonti, başkan yardımcılığını mücadeleci yapısı ile tanınan Edirneli Avra Teodoropulu üstlenmiştir.

Bu gelişmelere paralel olarak kadınların oy haklarına yönelik talepler giderek artarken ilk somut adımın 1930 yılında Venizelos hükümeti tarafından kadınlara oy hakkı tanınması olduğunu söylemek mümkündür. Ancak bu hak, kısıtlayıcı yapısı nedeniyle

işlevsiz bir hediye niteliğindedir. Zira oy hakkı belediye seçimleriyle sınırlı olarak ve sadece 30 yaşın üstündeki okuryazar Yunan kadınlara tanınmıştı. Ayrıca sadece seçme hakkına yönelik olup seçilme hakkını içermemekteydi.

Kadınlar ilk kez 1934 yılındaki belediye seçimlerinde oy kullanmaya davet edildiler. %70'i bilmediği için bütün ülkede oy kullanan kadınların sayısı 240'ı geçmemiştir! İkinci Dünya Savaşı, Nazi işgali ve İç Savaş ile geçen yılların ardından nihayet Yunanistan'da kadınlar milletvekili seçimleri için ilk kez 19 Şubat 1956 tarihinde sandık başına gitmiştir.

Edirne 1893 senesi Salnamesinde Edirne ve bazı kazalarda bulunan tabip, diş tabibi ve kabile (ebeler) arasında sadece 3 kadın ebe ismi gözlemlenmekte.

Adı	Uyruğu	Mezun Olduğu Okul
Umûmî Sıhhiye Müfettişi Şerafeddin Bey	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhane'den
Edirne Belediye Tabîbi Veçino Efendi	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhane'den
Edirne Belediye Tabîbi Cemal Efendi	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiye'den
Edirne'de Tabîb Haçobulos Efendi	Devlet-i Âliye	Strazburgdan ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Tabîb (...) Efendi	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiye'den
Edirne'de Tabîb (...) Efendi	Avusturya	Macar Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Tabîb Kampenaki Efendi	Yunan	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı

Edirne'de Şimendifer Tabîbi (...) Efendi	Avusturya	Nemçe Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Dişçi Yanko Efendi	Yunan	Mekteb-i Tıbbiyye'den
Edirne'de Dişçi Mihail İsak Efendi	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye'den
Edirne'de Kabile Anastos Kadın	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye'den
Edirne'de Kabile Katerina Kadın	Yunan	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatsız
Edirne'de Kabile Eleniko Kadın	Yunan	Mekteb-i Tıbbiyye'den
Edirne'de Mustafa Paşa Tabîbi Çenski	Devlet-i Âliye	Prusya Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Mustafa Paşa Tabîbi Subhi Efendi	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye-i Mülkiye'den
Edirne'de Mustafa Paşa Tabîbi Yorgi Efendi	Yunan	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı

Edirne'de Tabîb Arkiryadis Efendi	Devlet-i Âliye	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Tabîb İstefenaki Efendi	Devlet-i Âliye	Mekteb-i Tıbbiyye-i Şâhane'den
Edirne'de Tabîb Polidur Pa-payovani Efendi	Yunan	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Tabîb Hancıyan Efendi	Devlet-i Âliye	Paris Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Tabîb Dimisa Efendi	Yunan	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Tabîb Gutevski Efendi	Devlet-i Âliye	Amerika ve Fransa ve Tıbbiyye'den Ruhsatsız
Edirne'de Tabîb Naum Jupan Efendi	Yunan	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Tabîb Kalibulos Efendi	Devlet-i Âliye	Atina Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı
Edirne'de Şimendifer Tabîbi	Avusturya	Nemçe Mektebinden ve Tıbbiyye'den Ruhsatlı

Raşel Hora'dan Nilüfer Danışman'a

Fakir bir Yahudi ailesinin kızı olarak 1899 yılında Edirne'de doğan Raşel Hora, önce Alliance Kız Okulundan sonra da dönemin tıbbiyesi olan Dar-ül Fünun'dan ebe olarak mezun oldu. Ailesi ile İstanbul'a yerleşen Raşel Hora Çanakkale Savaşı yıllarında hastane haline

getirilen Amerikan Kız Lisesinde görev yapar.

Gençlik yıllarında, güzel Raşel Hora, Çerkez soyundan gelme, saraydan çıkmış gösterişli bir ailenin yakışıklı Polis Müdürü oğlu, Atatürk'ün ve İsmet İnönü'nün yakın arkadaşı, ileriki yıllarda Atatürk'ün emniyet müdürü olacak Rifat Danışman ile büyük bir aşkla birbirlerine tutulunca çok da dindar olan ailesine karşı gelerek sevgilisine kaçar.

O artık, Nilüfer Danışman olmuştur.

Raşel Hora Madalya ve Beratı Tercümesi ile

Osmanlı Kızıl Ay Derneğinin maddi ve manevi menfaatlerini ve hizmetleri yerine getiren Kızıl Ay Derneği erkek ve kadın iş erbabı ve çalışanlarından Derneğin takdirini ve üstün hizmet derecesini almış ve Cağaloğlu Hastanesinin Hastabakıcılarından Ruşen

Hanıma hastanede yatan yaralı hastaların tedavisinde vermiş olduğu üstün hizmet ve yaralılara göstermiş olduğu yüksek şefkatine şahit olunmuş ve bu suretle kendisine üstün Liyakat Madalyası istihkak ve kazanmış olup, Kızıl Ay Derneğinin merkez genelince verilen karara istinaden mezkur veya adı geçen madalyayı tunç nevinden hak etmiş olup ve buna binaen büyüksek şerefe haiz olunan kesin bir şekilde zikir olunan madalyanın tunç nevinden bir parçasının verilmiş olduğundan düzenlenen işbu yüksek plan dokuz ramazan günü 1328 hicri yılında düzenlenmiştir.

Raşel Hora'dan Nilüfer Danışman'a

(1899-1989)

Fotoğraf: Rifat Danışman Arşivi

Fakir bir Yahudi ailenin kızı olarak 1899 yılında Edirne'de doğan Raşel Hora, önce Alliance Kız Okulundan sonra da dönemin tıbbiyesi olan Dar-ül Fünun'dan ebe olarak mezun oldu. Ailesi ile İstanbul'a yerleşen Raşel Hora Çanakkale Savaşı yıllarında hastane haline getirilen Amerikan Kız Lisesinde görev yapar.

Gençlik yıllarında, güzel Raşel Hora, Çerkez soyundan gelme, saraydan çıkmış gösterişli bir ailenin yakışıklı Polis Müdürü oğlu, Atatürk'ün ve İsmet İnönü'nün yakın arkadaşı, ileriki yıllarda Atatürk'ün emniyet müdürü olacak Rifat Danışman ile büyük bir aşkla birbirlerine tutulunca çok da dindar olan ailesine karşı gelerek sevgilisine kaçar.

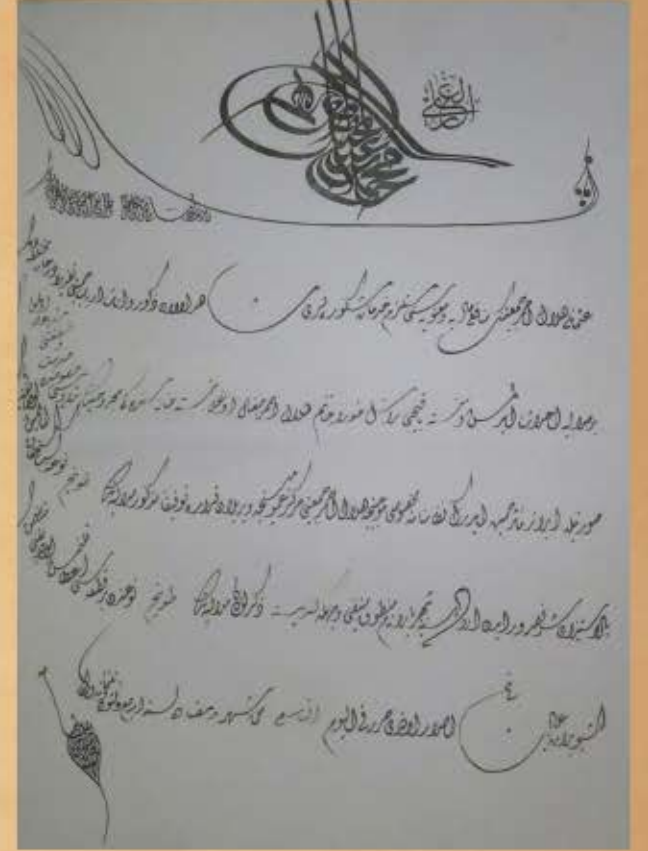
O artık, Nilüfer Danışman olmuştur.

Raşel Hora
Ebelik
Diploması,
Rifat Danışman
Arşivi

Raşel Hora'nın Madalya ve Beratı

Osmanlı Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin maddi ve manevi menfaatlerini ve hizmetleri yerine getiren Hilal-i Ahmer Cemiyeti erkek ve kadın iş erbabı ve çalışanlarından cemiyetin takdirini ve üstün hizmet derecesini almış ve Cağaloğlu Hastanesi'nin hastabakıcılarından Ruşen Hanım'a hastanede yatan yaralı hastaların tedavisinde vermiş olduğu üstün hizmet ve yaralılara göstermiş olduğu yüksek şefkatine şahit olunmuş ve bu suretle kendisine üstün 'liyakat madalyası' istihkak ve kazanmış olup, Hilal-i Ahmer Cemiyeti'nin merkez genelince verilen karara istinaden mezkur veya adı geçen madalyayı tunç nevinden hak etmiş olup ve buna binaen büyüksek şerefe haiz olunan kesin bir şekilde zikir olunan madalyanın tunç nevinden bir parçasının verilmiş olduğundan düzenlenen işbu yüksek plan dokuz ramazan günü 1328 hicri yılında düzenlenmiştir.

Lozan'a Anlaşma Şartları Nasıl Gitti?

"Tarih: 9 Eylül 1922. İstanbul henüz işgal altındaymış. İzmir kurtulmuş ama itilaf devletleri hala buradaymış. Çok baskı varmış, Lozan anlaşması olacak. İsmet İnönü de Lozan'a murahhas azası olarak gidiyor. Ankara'da anlaşmanın şartları hazırlanıyor ve bu gizli evrak Ankara'dan İstanbul'a geliyor. Tek bir yol var Lozan'a: Şark Ekspresi. Dedem de o zaman 3. Şube Müdürü polisi. Anneannemin öbürleri gibi çarşafı olmadığını herkes biliyor. Dedeme veriyorlar bu görevi. "Bunları senin hanıma ver. Gidecek, şu kompartımana girecek,"

Ve zarfı nereye nasıl bırakacağını söylüyorlar. Anneannem de sanki hiçbir şey olmamış gibi gidiyor söylenen yere bırakıyor evrakı. Üstünde normal kıyafetleri ve şapkası. Zaten Avrupalı gibi görünüyor. Hiç kimse ondan şüphelenmiyor. İçeride İnönü'nün yardımcılarında birileri var. Ancak gidip doğrudan anneannemden alamıyor evrakı. Çünkü korkuyor itilaf devletleri orada olabilir diye. Engel olmalarından korkuyor. Dolayısıyla hiçbir şüphe olmadan, tren kalktıktan sonra oradan şartları alarak Lozan'da İnönü'ye ulaştırıyorlar."

Edirne Peynirini İran Şahı'na Sevdiren Kadın

Yıl 1934. Nilüfer Danışman'ın eşi Rifat Danışman Trabzon'da vali iken İran Şahı Rıza Pehlevi ilk yurt dışı ziyaretini yapmaktadır. "Gazi Hazretleri ile buluşmak için" Gürcübulak Sınır Kapısı'ndan Türkiye'ye girerek, Trabzon ve Samsun üzerinden 16 Haziran 1934 günü Ankara'ya gelmiştir. Trabzon'a ulaştığında, vali köşkünde konaklar.

Hikayenin devamının Mine Ulaş'tan dinliyoruz: "Şah Pehlevi, galiba bir yemek yiyor fakat çeşnicibaşı çok korkuyor yemeklerden. Korku o kadar büyük ki, şah istirahat ederken kendi yatağı var, konaklamalardaki yatağı kullanmıyor. Yemekler yeniyor. Bu arada Edirne'den anneanneme teneke teneke gelen beyaz peyniri beğeniyor. Şehirden ayrıldıktan sonra, akli kalıyor, arkadan haber yolluyor anneanneme. O tarihten sonra, anneannem uzun yıllar, Edirne'den peyniri getirtip, İran Şahı'na yollatıyordu."

Pansiyonun bulunduğu yerin şimdiki hali

Fotoğraf: Mustafa Gültekin

Yıldız Pansiyon'un Çakır Mannig'i

Matmazel Astine ve Mannig Avedisyan (gözlerinin gri-mavi rengi dolayısıyla Çakır Mannig diye biliniyordu), şehirde Yıldız isminde bir pansiyon işletiyordu. Ev artık yok; çok seneler önce yandı. Şimdiki İzmir Caddesi ile Balık Pazarı Caddesinin kesiştiği yerde bulunuyordu.

“Dedem bana, Mustafa Kemal’in, henüz genç bir subayken bu pansiyonda ikamet ettiğini anlatırdı. İki kız kardeş, pansiyonlarına uğramasının hatırası için odayı tam da onun bıraktığı gibi muhafaza etmişlerdi. Mustafa Kemal’in üzerinde “sallandığı” Thonet marka bir salıncaklı sandalye ve elinin değdiği birkaç Avusturya porseleni tabak ile kupayı o dönemin hatırası olarak yanımda saklıyorum.”

İpek Kozacılığında Kadın Çalışanlar

Edirne Salnamesine göre 1892 yılında Karaağaç'taki 2 ipek kozası fabrikasında 10 erkek çalışana karşılık 100 kadın görev yapmaktaydı.

"1892'de ise şehirde sadece un ve ipek kozası işleyen fabrikalar üretim yaparken, önceki kayıtlarda belirttiğim urba, içki, şehriye ve nişasta fabrikalarının mevcudiyeti bulunmamaktadır. 6 adet fabrika bulunan Edirne'de, özellikle çalışan sayısı yönünden dikkat çekenler Karaağaç'ta bulunan ve ipek kozası işleyen 2 adet fabrikadır. Mösyö Rişar'ın sahibi olduğu, kira ödemek suretiyle Avram Papo Efendi'nin işlettiği bu fabrika 10 erkek ve 100 kadın çalışanı sayesinde bir senede 6.000 kg. koza imal ediliyordu. İpek fabrikası olarak belirtilen bir diğer fabrika da yine Karaağaç'taydı. Aleksandır Hacı Kiryazi'nin kiralamak suretiyle işlettiği bu fabrikada 10 erkek ve 110 kadın çalışırken, senelik üretimi 8.000 kg. kozadır."

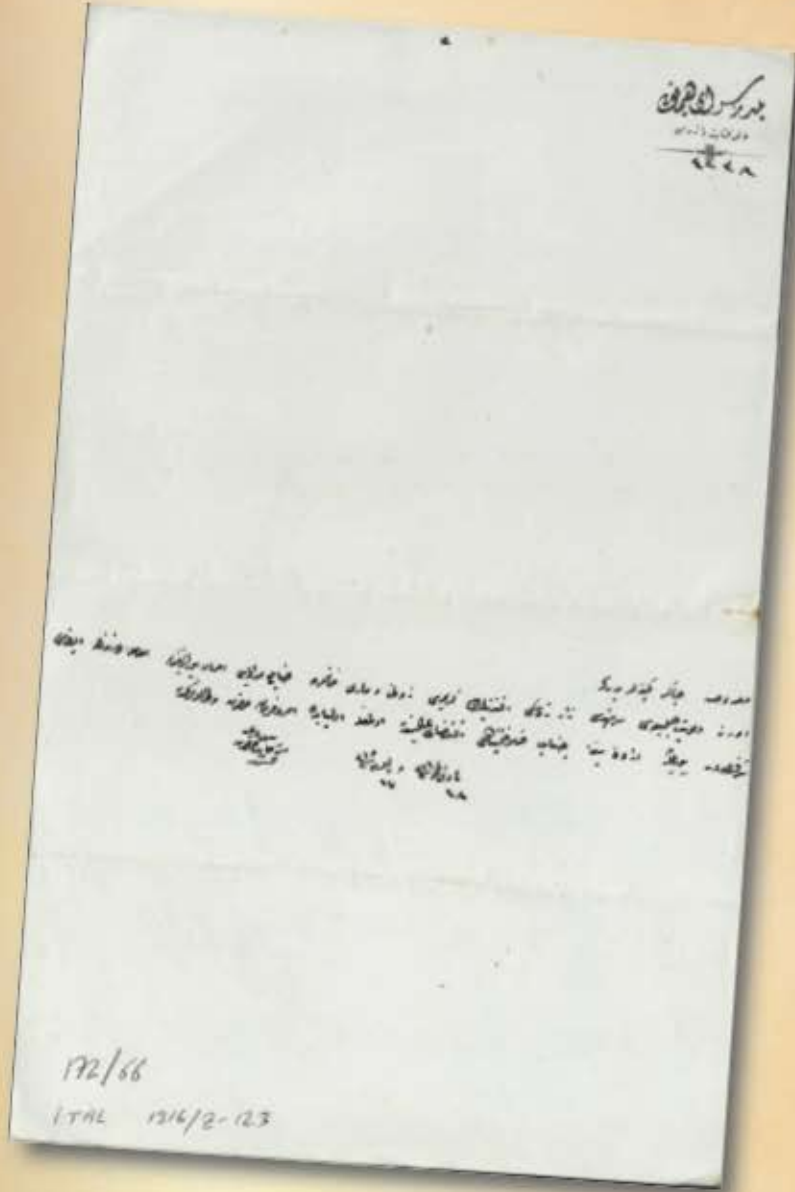

1944 yılında ipek koza işi yapan İzak Romano (arkada duran hafif kır saçlı) oğlu Moiz Romano (babasının solunda kolunda sepet olan genç) ve Dora Adato (bandanalı adamın yanında 14 yaşlarındaki genç kız.) 1934'ten sonra kısmen İstanbul'a gelmelerine rağmen babası zahire işini 1950 lere dek sürdürmüştü.

Fotoğraf: Dora Adato arşivi

Zolni ve Mari Zadzeski Hanımlar Sanayi Madalyasına
layık görüldüğüne dair...

ISTANBUL
BERBERLER CEMİYETİ

Adı Suzan Hanım
Baba adı Rafael Efendi
Doğum yeri Edirne
Doğum tarihi 1912
Cemiyet kayıt numarası 2320
Sicili ticaret numarası 23734
San'atla derecesi Manifacılık Sanatları
Belediye sicil numarası 49

Yukarıda ismi yazılı Suzan Hanım efendiye
yapılan imtihanda Manifacılık Sanatları ehil olduğuna dair
ehliyetnamedir.

17150/1934
M. elçin
M. elçin

Rafael Efendi kızı Suzan Hanım'ın 1912 yılında aldığı
Kuaför Diploması

Dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay ve eşi ile bir davette

Yakın dostluk kurduğu liderler arasında Bayan Burgiba ile bir Tunus ziyareti sırasında

İstanbul Rotary Kulübü heyetinin 1958 yılındaki İsrail ziyareti sırasında, Atatürk'ün manevi kızı Ülkü Adatepe (solda) ve dönemin İsrail maslahatgüzarı Nejat Uçtum (sağda) ile birlikte.

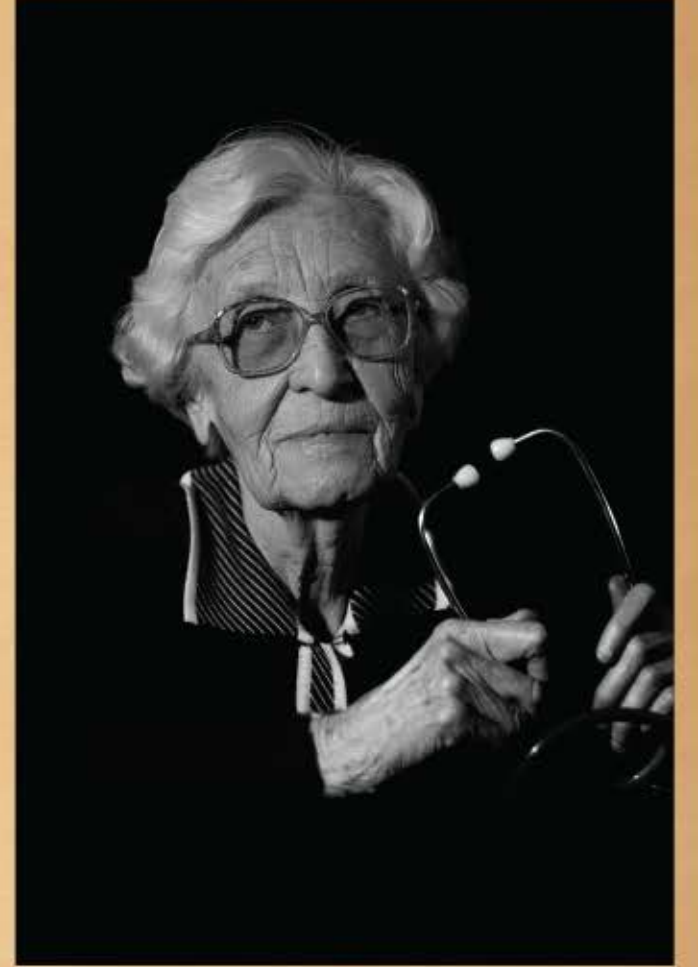
1966 yılında Türk parlamento heyeti çerçevesinde İran ziyareti sırasında, İran Şahı ile eşi Farah Diba ve Şahın kız kardeşi Prenses Eşref ile özel olarak görüşmek fırsatı buldu.

Türkiye'yi başarıyla temsil ettiği birçok uluslararası kongreden biri, Dünya Hukukçu Kadınlar Kongresi (1960)

Edirne'nin Saadet Ablası Dr. Saadet Yardım

1924 Edirne doğumlu, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olduktan sonra nisaiye alanında uzmanlığını yapmış ve Edirne'de 63 yıl görev üstlenmiş, Edirne'nin ilk nisaiye uzmanıdır. 1960'lı yılların başında Edirne ili ve köylerinde başlatılan ana çocuk sağlığı hizmetleri öncüsüdür. Dr. Saadet Yardım Edirne'nin sosyal ve kültürel hayatında bir çok çalışmaya hekimliği dışında öncü olmuştur. Trakya Üniversitesinin kurulmasında Edirneli olarak ve yakın çevresi ile kamuoyu oluşturmuştur. Yine, Birinci Dünya Savaşı yıllarında Edirne'ye atanmış genç bir doktor olan Dr. Bahattin Öğütmen eniştesi ve aynı zamanda manevi babasıdır. Bahattin Öğütmen'in ve kendisinin kullandığı doktor, ameliyat ve operason malzemelerini bağışlayarak Edirne II. Beyazıt Külliyesi Sağlık Müzesi'nin kurucuları arasında da yer almıştır.

Fotoğraf: Enver Şengül

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı'nın Kurucusu **Siranuş Kokino**

(1938-2017)

Trakya Üniversitesi Tıp Fakültesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı'nın kurucusu olup 12 yıl boyunca başkanlığını yapan Siranuş Kokino, görev süresince çok sayıda asistan ve öğretim üyesi yetiştirmiştir.

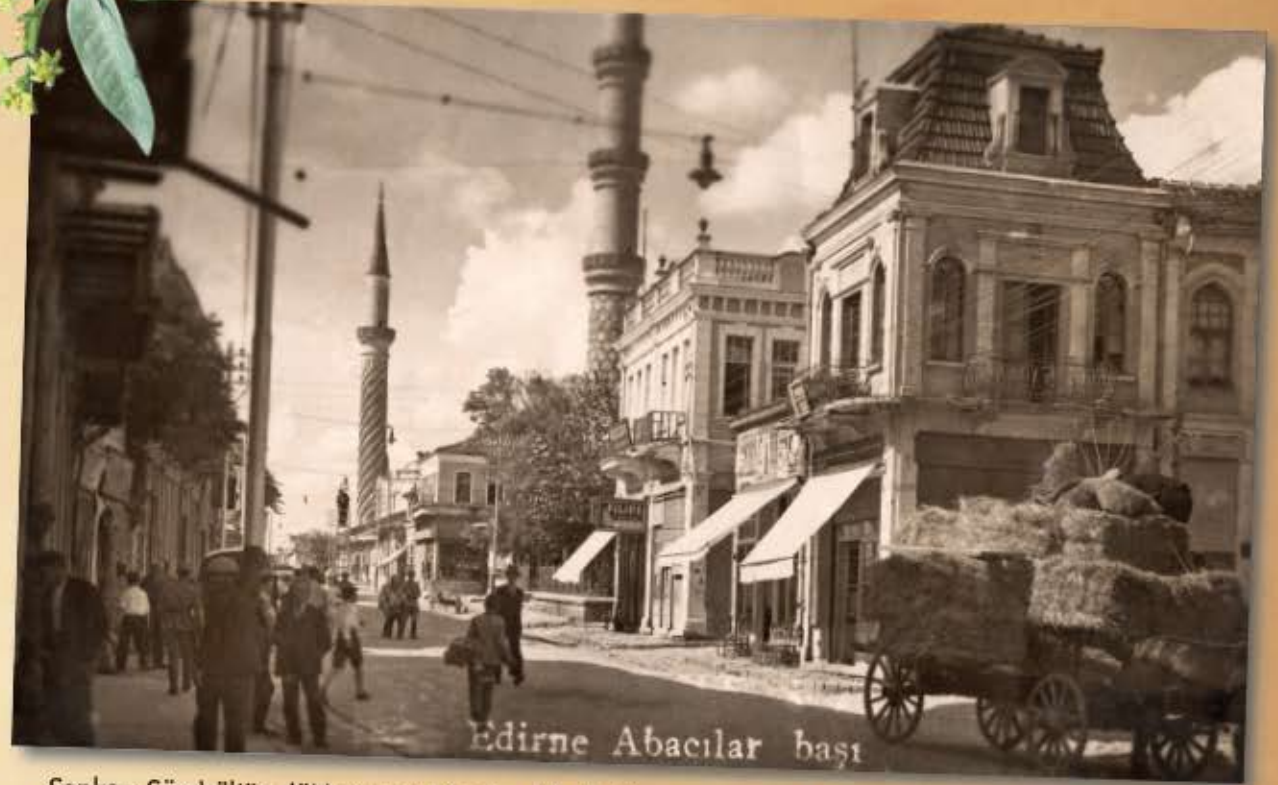
Kayseri doğumlu olan Prof. Siranuş Kokino, İstanbul Tıp Fakültesini bitirdikten sonra FTR asistanı olduğu Cerrahpaşa'dan 1981'de ayrılarak Sağlık Bakanlığı İstanbul Rehabilitasyon Merkezine geçmiştir. 1992'de Trakya Üniversitesine eşi Prof. Mişel Kokino ile aynı dönemde atanmıştır. Prof. Siranuş Kokino 2005 yılında TÜ'nden emekli olduktan sonra da Edirne'de kalmış ve özel sağlık kuruluşlarında hasta bakmayı sürdürmüştür.

Şapkacı Sümbül

“Toplumda hızlı dönüşümlerin yaşandığı bir dönemde, tahsil hayatıma başlamıştım (1936-37). Evimiz İstanbul Caddesi üzerinde, bugün yerinde Saray Otel olan yerde idi. Karşımızda Musevi Cemaati Esnaf Cemiyetine ait bina bulunuyordu. Şehrin o zamanki ticari merkezinde bulunmamız, çocukluk ve tahsil yıllarımda, çalışarak ailesini geçindirmek ve yardım etmek zorunda kalan çeşitli din, kültür ve coğrafyadan bir çok kadını da tanımama imkan sağladı.

Günün eğitim, kural ve adabı gereği erkek ilkokul öğrencisi kep giymek zorunda idi. Koyu lacivert kumaştan yapılıyor, tepe kısmını ince, sarı bir şerit çevreleyerek süslüyordu. İşte bu serpuşu almak üzere babam beni, bugün İş Bankası'nın bulunduğu sokak başındaki eczanenin olduğu yerdeki “Şapkacı Sümbül”e götürdü. Şapkacı Sümbül Musevi idi. Her türlü Şapkayı ustalıklarla yapar ve satardı. Bu tanışıklığımız lise öğrenimini tamamlayana kadar devam etti. Zira ortaokul ve lisede de kasket takmamız zorunlu tutulmuştu. Şapkacı Sümbül’ü Edirne’de bu mesleği fedakarlıkla ve başarıyla devam ettiren tek iş kadını olarak tanıdım. O yıllarda şapka ihtiyacı olan herkes onun müşterisiydi.”

Şapkacı Sümbül’ün dükkanı sağ köşede. 3 katlı binanın tamamı Şapkacı Sümbül’e aitti. Dikkatli bir göz ikinci kat balkonuna asılı tabeladaki Şapkacı yazısını görebilecektir. Günümüzde binanın zemin katında bir eczane yer almakta. (1930-1940 arası. Fotoğrafçısı bilinmiyor)

Fotoğraf: A. Gökhan Demirer Arşivi

Osmanlı Bankasının Edirne Şubesinde Bir Kadının Neama Alguadiş

Neama Alguadiş'in 1925 -1935 yılları arasında Osmanlı Bankası'nın Edirne şubesinde görev yapmış olduğu Salt Araştırma, Osmanlı Bankası arşivinde kaydedilmiştir.

Edirne'den Auschwitz'e... Rica De Toledo Anısına Saygıyla....

Eşi ve ilk oğlu Albert ile Paris'e gelir. Yaşamını kazanmak için nakış işlemektedir. 11. Bölgedeki Popincourt Sokağı Sinagogu'nun perdelerini de o işlemiştir. İkinci oğlu Lucien 1937de doğar. İspanyol evrakları ile Fransa'ya gelmiş olan Toledo'lar bu tarihte Fransız vatandaşlığına hak kazanırlar. Ancak 1942'de oğlu Lucien ile yakalanır ve Drancy'ye yollanırlar.

15 Ocak 1907 doğumlu Rica, 4 Kasım 1942 günü 40 numaralı konvoy ile taşınmış ve asla geri gelmemiştir.

Nazi Ölüm Kampları'na Gönderilen Edirneli Kadınlar

Béatrice Cohen De Toledo

Bella Romano Behar

Benedict Mitrani

Berthe Matalon

Byenvenida Kamhi

Cina Civre

Donna Behar

Dora Benbasat

Douka Danon

Elise Mizrahi Bassan

Ester Alfassa Alfassa

Ester Taranto

Esther Behar Behar

Esther Cario Balloul

Esther Navarro Behar

Esther Rodriguez Eliakin

Fortuna Civre

Fortune Civre

Ines Hasson Toledo

Léa Danon Gabay

Louna Adout Levy

Louna Fanny Nahon

Lucie Cittone

Luna De Botton Souroujon

Luna Magrizo

Malka Civre

Mary Behar

Mazalto Lazar Eskenazi

Neama Behar Ovadia

Perla Behar

Rebecca Behar

Rebecca Levaton Pinkus

Rica De Toledo Mitrani

Rifka Mitrani Pilosof

Rika Calvo

Rosa Frandji Navon

Rosa Levy Kamhi

Rosa Eskenazi

Rosa Civre

Rose Behar Obadia

Rose Rahamin Hora

Sarah Taranto

Sarina Gueron Oviada

Sinyora Baruh

Suzanne Bessoudo Frandji

Valentine Adout Danon

Vida Tarabulus

Virginie Saragoussi Eskenazi

Virginie Sarfati Romano

Yante Benador

İspanya'dan Altın Madalyalı Bir Müzeci Dr. Filiz Çağman

Tarihçi ve müzeci Filiz Çağman dünyanın sayılı el yazması ve minyatür sanatı uzmanlarından. 1964 - 1997 yılları arasında Topkapı Sarayı El Yazmaları Kütüphanesi'nde el yazma kitap, minyatür, hat sanatları uzmanı olarak görev yapan Çağman, koleksiyondaki nadide eserleri gün ışığına çıkararak ulusal ve uluslararası alanda araştırmacıların çalışmalarına açtı. 1971 yılında İstanbul Üniversitesi'nden "Topkapı Sarayı Müzesi Kütüphanesi Hazine 762 no.lu Nizami Hamse'sinin Minyatürleri" konulu teziyle doktor unvanını aldı.

1997-2005 yılları arasında Topkapı Sarayı'nın müze müdürü olarak görev yapmış, sarayın büyük onarımını, yeniden yapılandırılmasını sağlamıştır. Saray koleksiyonları üzerinde uzun yıllar çalışarak çeşitli eserler ile ilgili bilinmeyen noktaları ortaya çıkarmıştır. 2001 tarihinde İspanyol (Katalan) "Anticuarios Reales Atarazanos" Vakfı tarafından altın madalya ödülüne layık görüldü. 2002'de Topkapı

Sarayı Müzesi'ne "Tarihi ve Kültürel Miras" alanında Vehbi Koç Ödülü'nü kazandırdı.

Topkapı Sarayı müze müdürlüğünden emekli olduktan sonra Sakıp Sabancı Müzesi danışmanı oldu. Londra Kraliyet Sanat Akademisi'nde Ocak 2005'te açılan ve büyük ilgi gören "Türkler: Bin Yılın Yolculuğu 600-1600" başlıklı serginin küratörlüğünü Nazan Ölçer ve David Roxburgh ile birlikte yaptı.

Fotoğraf: Enver Şengül

Türk Sanat Uzmanı

Neriman Köylüoğlu

Türk Sanat Uzmanı olan Neriman Köylüoğlu, Kırklareli Lüleburgaz doğumludur. Yaşamını Edirne'de sürdürmekte olup, master çalışmasından sonra tüm eserleri Edirne sanat ve kültürüne aittir. 1965 yılında Manisa Müzesinde başladığı çalışmalarına ve 1968 yılında Edirne Müzesi'nde devam etmiştir. 1986 yılında Trakya Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak sanat tarihi dersleri vermiştir.

Edirne'de Osmanlı'dan Günümüze Su Yapıları incelemesine dair bir kitap çalışması vardır. Bunun yanı sıra Edirne Osmanlı Taş Eserleri üzerinde bulunan hayvan motifleri, mezar taşları, Edirne hamilelik ve doğum adetleri, Edirne kıyafetleri, Edirne'de düğün, çeyiz, hamam, kırk uçurması, lohusa şerbeti gibi geleneklere ait çeşitli kongre sempozyumlarda bildirileri ve halkbilim ile ilgili Etnografya gibi dergilerde yayınları mevcuttur.

Edirne Kökenli Bir Koleksiyoncu

Emel Bayur Aksoy

1941 İstanbul doğumlu olan Emel Bayur Aksoy, Gelin Hanım'ın torunudur. Küçüklüğünden beri anneannesinin sandıklarının içinekilere hayran olmuş, o zamandan itibaren içi bir biriktirme merakı ile dolmuştur. Gelin Hanım'ın eşyalarını ve hikayelerini de böyle bir merakla biriktirmiş zaman içinde ailesinden kalan Osmanlı giysilerinin yanı sıra İstanbul Saray kadın giysilerinden en önemlisi ipek üçetekleri,

XIX. ve XX. yüzyıla ait Trakya, Ege, Orta ve Doğu Anadolu, Karadeniz ve Akdeniz Bölgelerinin geleneklerini yansıtan giysiler eklemiştir. Türkiye'nin sayılı giysi koleksiyonlarından birine sahip olan Emel Aksoy, bir çok ülkede sergiler açmış ve gösteriler yapmış olduğu gibi Söke'de halen yaşadığı Doğanbey Köyü'nde bir müze ile geçmiş ve gelecek nesiller arasında kültürel bir köprü olmayı amaçlamıştır.

Eserleri Dünyanın Önde Gelen Müzelerinde Yer Alan Edirneli Ressam Asilva

Edirne'nin önde gelen ailelerinden gelen dünyaca ünlü ressam Asilva resim ve heykel alanındaki çalışmalarıyla Türkiye, Fransa, İtalya, Almanya, İspanya, İsviçre, Belçika, Bosna-Hersek, Ermenistan, Rusya, Çin, Japonya, Danimarka, Monako, Malezya, İsrail gibi pek çok ülkede sergiler açmış, çeşitli ödüller kazanmıştır. Eserleri müzelerde, resmi kuruluşlarda ve özel koleksiyonlarda yer almaktadır. İtalya, Fransa ve Türkiye'de düzenlediği Atölye çalışmaları ve yaptığı konferanslarla da tanınmaktadır.

2013 yılında Deville Fransız Cumhuriyeti Madalyası'nı aldı.

2013 yılında Paris'te Grand Palais'de her yıl düzenlenen l'Art en Capital sergisinde Salon de Comparaisons kısmında grup şefi seçildi.

Asilva CNFAP (Fransız Milli Sanat Komitesi) daveti ile AIAP (Uluslararası sanat Komitesi) - ONG de l'UNESCO (UNESCO'nun milli olmayan organizasyonu) üyesidir.

Tiyatro, Sinema Sanatçısı **Tijen Par**

Ankara Devlet Konservatuvarı Tiyatro Bölümünden mezun olan Tijen Par 1957 yılında Haldun Taner'in 'Dışarıdakiler' isimli tiyatro oyununda Aynur karakterini canlandırdığı günden bu yana bir çok tiyatro oyunu ve sinema filminde rol almış, ayrıca seslendirmeler yapmıştır. Tijen Par, Devlet Tiyatrolarında sahnelenen Dario Fo'nun Kadınlardan Konuşalım oyununu da yönetmiştir.

Tijen Par 2015 yılında Antalya Film Festivalinde Yıldırım Önal Anı Ödülüne layık görülmüştür.

Türk Halk Müziği Ses Sanatçısı Sümeyra Çakır

Trajik bir hayat hikayesine sahip olan Sümeyra Çakır, konservatuvarda derse gireceği bir gün okulun hocalarından olan Ruhi Su'yu şans eseri dinler ve duyduğu sese hayran olur. Daha sonra Ruhi Su ile tanışan Çakır, onunla birlikte çalışıp çalışamayacağını sorar. Ruhi Su tarafından sesi oldukça beğenilen Çakır, onun kurduğu Dostlar Korosu'nun kadın solisti olur. Ruhi Su ile tanışmasını şöyle anlatmaktadır; "İlkokuldan beri gerçekleştirilememiş müzik tahsili yapma rüyamı, ancak üniversitede öğrenci olduğum sırada konservatuvarın akşam bölümüne girerek, biraz geç kalmış da olsa, yakalamaya çalışıyordum. Tam o sırada Ruhi Su'yu duydum.

"Bebek Türküsü"nü söylüyordu. Soluksuz kaldım. Bu hayranı olduğum Alman romantikleri Schumann, Schubert ve Brahms değildi. Onları söyleyen seslere de hiç benzemiyordu. Fakat onlar kadar güzel, hatta onlardan daha çok insan ve toprak kokusuyla yüklüydü. O günden sonra ben de hep türkü söylemeye başladım." Dünya çapında büyük konserlere Ruhi Su ile birlikte imza atan Çakır, sol tutumu sebebiyle 12 Eylül Darbesi sonrası Türkiye'ye giremedi. Siyasi baskılar yüzünden Almanya'da yaşamını devam ettirmek zorunda kalan Çakır bir süre sonra kanser oldu ve 43 yaşında vatanına hasret olarak hayata veda etti.

Edirne Kadın Basketbol Takımı

Süpürge ustaları

Süpürgecilik mesleği, Edirne'ye Bulgaristan'dan gelen Yahudiler tarafından yapılmaya başlanmış. Daha sonra Edirne'nin yerlilerinin ürettiği süpürgeler, özellikle de aynalı süpürgeler meşhur oldu.

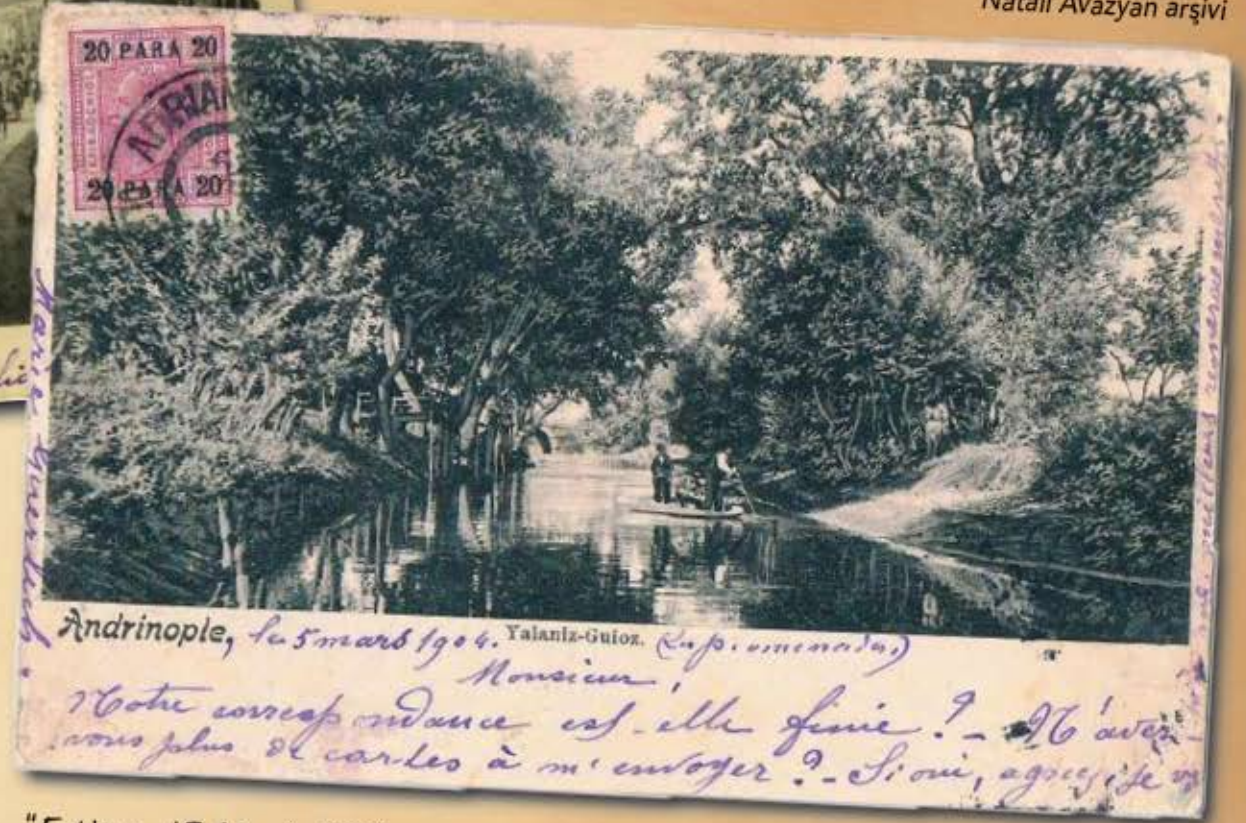
O kadar ki, gelinlik çağına gelen her genç kızın çeyiz sandığında yer almaya başladı.

Edirne Belediye'sinin ilk ambulans şoförü Çiçek Yalçın Ekim 2017'de işe başlayarak bir hayalini gerçekleştirdi.

Marie Guerlich'in Edirne'den yazdığı
bir kart, 15 Ocak 1904
Natali Avazyan arşivi

"Edirne, 15 Mart 1904,
Beyefendi,
Yazışmamız sona mı erdi? Bana yollayacak kartınız kalmadı mı?
Eğer varsa, teşekkürlerimi kabul edin lütfen.

Marie Guerlich"

*Femme de qualité Greque, d'Andrinople.
Avec assez de modestie, | Pay regret si l'on ne me prie,
Je ne suis pas moins de devoir, | De ce qui peut faire plaisir.
Chez M. Bonnet, rue d'Anjou le Vieille. - Au point.*

Rum kadın gravürü, Roy Arakelian arşivi

Nobilis matrona Hadriano-politana.

Edirne şehirli asil kadın gravürü
Pietro Bertelli 1590

Edirne Yahudi kadın gravürü,
N. de Nicolay 1568

Edirne Yahudi kadın gravürü,
N. de Nicolay 1568

Balkan Savaşı sırasında kuşatılan Edirne'de, askeri Sultaniye Hastanesi yönetici ve çalışanları

Edirne Rumları,
1910

Murad
Çobanoğlu
dijital arşivi

Ermeni Cemaati ve Osmanlı devlet erkani, 1903
Natali Avazyan arşivi

Edirneli balerin çocuklar
Murad Çobanoğlu dijital arşivi

1934-35

Sırrı Doğan Demirer Albümü

Edirne'de dans, Natali Avazyan arşivi

1900 başları
Yahudi
Yardımcıseverler
Derneği
üeleri

Cabinet Portrait

Edirne Yahudi Yetimler Yurdu
yemek salonu, 1920
Murad Çobanoğlu dijital arşivi

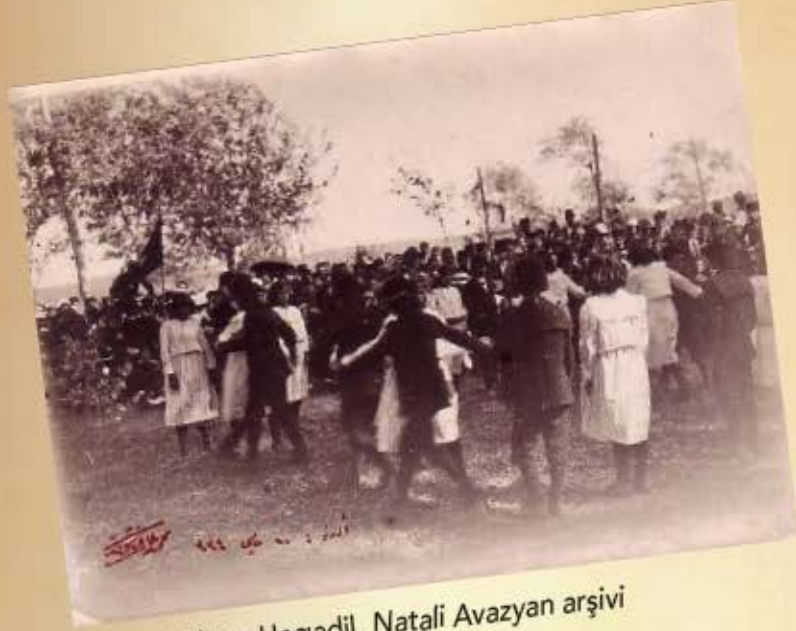
1920 Edirne Rum Öğretmenler Birliđi,
Natali Avazyan arşivi

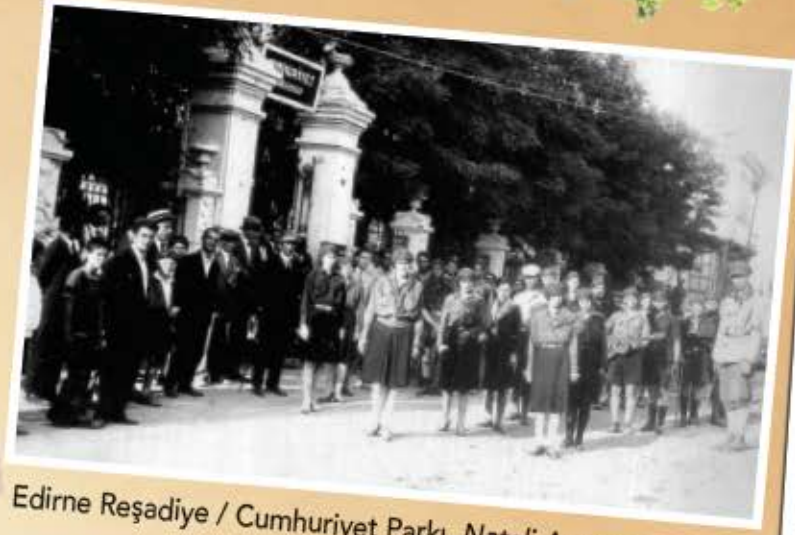
Edirne Tren İstasyonu'nda işlemlerinin bitmesini bekleyen göçmenler, 1950
Natali Avazyan arşivi

Edirne Karaağaç Tren İstasyonu'nda göç için bekleyen üç Rum mübadil kadın.

1918 Edirne Hacıadil, Natali Avazyan arşivi

Edirne Reşadiye / Cumhuriyet Parkı, Natali Avazyan arşivi

Edirne Kız Muallim Mektebi; Cumhuriyet Bayramı Hatırası (1927)

1928 Edirne,
Cumhuriyet Bayramı Törenleri
Natali Avazyan arşivi

Edirne, 1930 Spor Bayramı gösterileri, Natali Avazyan arşivi

Dürdane Ak (öğretmenin sağındaki hanımın üstünde, şapkalı), 1940-43 Edirne Kız Öğretmen Lisesi, izci öğrenciler. Lise İkinci Dünya Savaşı'nın son iki yılını Konya'ya taşınarak eğitimleri aynı isim altında sürdürmüştü.

Cihat Ka arşivi

Edirne Halk Eğitim
Merkezinin açtığı çavdar
sapından örgü kursu
katılımcıları, 1959-60

Natalie Avazyan arşivi

Edirne 1980
Emekçi
Kadınlarımız
Natali Avazyan
arşivi

Rubi Asa arşivi

Eşkiyalar tarafından kaçırılarak satılmak üzere Edirne'ye getirilen Hristiyan kızlar (1868), Jaroslav Cermak

Tuhafiyecide
1966
Natali Avazyan
arşivi

Edirne'ye üzüm
getirmiş Sofulu
köylüleri

Natali Avazyan arşivi

25 Aralık 1930 Mustafa Kemal Atatürk Edirne'de bir kadını dinlerken

Edirne'de bir okulda Cumhuriyet Bayramı kutlamaları ve Kadın Öğretmenler 29 Ekim 1929 (Fotoğraf: F. Fettah)
A. Gökhan Demirer Arşivi

Yüreğinizde hatırladığınız
'Edirne Kadınları'nı,
Edirne Kadınları ile ilgili anılarınızı
bu defterde paylaşın.

'Edirne Kadınları'
bir kere daha karşılaşsın
serginin anı defterinde...
Katkılarınız için teşekkür ederiz.

